

Konference 29. oktober 2015: Fremdriftsreformen til eftersyn – når hastighed trumfer kvalitet og relevans

Den 30. oktober 2015
Sag.nr.
Dok.nr.
bba/bba

Velkomsttale

Jeg er glad for i dag at kunne byde velkommen til Akademikernes konference om fremdriftsreformen.

Konferencen afholdes her, hvor de politiske forhandlinger om justering af fremdriftsreformen, for alvor går i gang.

Fremdriftseksperimentet blev vedtaget af et bredt flertal i Folketinget. Men heldigvis er det tilladt at blive klogere. Og det tyder de mange udmeldinger fra uddannelsesordførere da også på, at politikerne er blevet.

Fra Akademikerne hilste vi det velkommen, at en af regeringens første uddannelsespolitiske udmeldinger netop var behovet for at få justeret fremdriftsreformen.

Mit håb i dag er, at de kommende forhandlinger vil vise, at politikerne har modet til at lave reelle justeringer - også selv om det må koste. For på den lidt længere bane kan regningen for alvor vise sig dyr, hvis justeringerne blive så vage, at der alene bliver tale om tom symbolpolitik.

Vi ønsker med konferencen i dag at bidrage med et virkelighedstjek af reformen: Hvor er hensynet til studieha- stighed gået så vidt, at kvaliteten af uddannelserne bliver presset og de studerendes behov for praksiserfaring tilside- sættes?

Vi giver taletid til nogle af de mange, der på nærmeste hold mærker konsekvenserne af reformens rigide bestemmelser. Det er studerende, og blandt dem, iværksættere. Det er

virksomheder. Og det er undervisere, uddannelsesansvarlige, administratorer og universitetsledelser. De forskellige vidneudsagn skal hjælpe med at kaste lys over reformens kontraproduktive og utilsigtede konsekvenser. Endelig har vi inviteret Folketingets uddannelsesordførere til at forholde sig til virkelighedstjekket og debattere løsningsforslag.

Vi befinder os midt i - kan jeg vel godt sige uden nogen overdrivelse - et efterår, hvor frysende kold vind af stormstyrke blæser inde over universiteterne med skånselsløse krav om besparelser på uddannelserne og beskæring af de offentlige forskningsinvesteringer.

Det er ikke det konferencen her i dag skal handle om. Det ved jeg. Men når jeg alligevel nævner regeringens besparelsedagsorden, er det fordi jeg - som jeg også tidligere har sagt - finder det Kafkask, at man fra politiske hold, med fremdriftsreformen, først lægger et bureaukratisk monster ned over universiteterne, for dernæst at kræve besparelser og effektiviseringer. Det hænger ganske enkelt ikke sammen.

Det er her vigtigt for mig at understrege, at det aldrig har været Akademikernes erklærede mål, at universitetsstudier partout skal tage længere tid end det, studierne er normeret til. Og det springer da ærligtalt også i øjnene, at der er så markante forskelle i de gennemsnitlige studietider - ikke kun mellem universiteter - men også mellem fakulteter på samme universitet.

Men, og der er et stor MEN: "Det er måden, altså!" Lidt polemisk formuleret med lån fra en gammel revyviser.

Selv om Akademikerne er glade for de politiske udmeldinger om behovet for justeringer af fremdriftsreformen, er det ikke det samme som, at vi ikke godt kunne ønske os nogle mere vidtgående udmeldinger end blot justeringer.

Men vi har valgt at udnytte "det åbne vindue" og vi har budt ind med konkrete forslag til, hvordan reformen kan justeres.

Jeg skal ikke her komme ind på alle forslagene; man kan læse forslagene i notat, som ligger i print til alle interesserede.

Først og fremmest foreslår vi, at bestemmelsen om tvangstilmelding til eksamen afskaffes.

For netop bestemmelsen om tvangstilmelding til eksamen er om noget et udtryk for en kedelig tendens: Studieforløbene skal tilrettelægges ned til mindste detalje for de studerende. Enhver lille forhindring, der måtte ligge i vejen for et forudsigeligt og snorlige studieforløb, ryddes væk med den store fejekost. Jo mindre selvstændigt ansvar til den enkelte studerende, jo bedre. De studerende skal curles, skal de!

For mig at se, kan bestemmelsen om tvangstilmelding koges ned til en manglende tiltro til, at de studerende er ansvarlige mennesker med drive og ambition for deres studium. De unge kan åbenbart ikke tiltros selv at tilmelde sig eksamen og skabe fremdrift i deres studie. Det må de voksne gøre for dem. En af de utilsigtede konsekvenser ved fremdriftsreformen er - sundt nok - at de unge reagerer med civil ulydighed! De udebliver fra den tvungne reeksamen. Så kan de voksne på Christiansborg lære det!

Vi foreslår, at de studerende tildeles en ECTS-bank på 30 ECTS-point. ECTS-banken giver den enkelte studerende mulighed for at tage ejerskab over sit studieforløb inden for en fleksibel ramme på 30 ECTS og under hensyn til behovet for faglig progression.

Ideen er, at hvis den studerende dumper en eksamen i et semester, betyder modellen, at den studerende kan vente med at "afdrage" de skyldige ECTS, fx på en sommerskole året efter. Eller hvis den studerende fx planlægger et praktikforløb eller udlandsophold i et kommende semester, kan den studerende gøre brug af sin ECTS-bank. Endelig kan den studerende også vælge at optjene ekstra ECTS og på den måde skabe luft til fx praktikforløb eller til ekstra ikke-curriculære aktiviteter på et senere tidspunkt i studiet.

Med en ECTS bank flytter vi ansvaret for fremdrift fra universiteternes administration til den enkelte studerende. Vi

tror nemlig på at de studerende kan tage ansvar, hvis det gives til dem.

Vi foreslår ligeledes, at universiteterne skal kunne bevilge orlov til studerende, der gerne vil forsøge sig med iværksætteri. Vel at mærke uden, at universitetet bliver økonomisk straffet, fordi orloven jo i sagens natur forsinker den studerende. Orloven skal gives ud fra en faglig vurdering som universitetet foretager af den studerendes iværksætterplan.

Og så har vi sammen med DI, Dansk Erhverv og Danske Universiteter foreslået en ny erhvervskandidatordning, der læses på deltid i op til 4 år, mens den studerende er tilknyttet en virksomhed. Denne studieform vil kræve en undtagelsesbestemmelse fra fremdriftsreformen, fordi erhvervskandidaten ikke kan leve op til fremdriftsreformens ECTS-krav.

Spørgsmålet er så, hvad den øgede fleksibilitet, som vi foreslår, vil koste? Det korte svar er, at det kommer an på, hvilken regnemaskine man benytter!

For mig at se, er beregningen af fremdriftsreformens reduktionskrav til de gennemsnitlige studietider et eklatant eksempel på en beregningsmetode, hvor "alt andet lige betragtninger" forsimples virkeligheden i en sådan grad, at den ikke kan genkendes.

For når det alene lægges til grund i beregningerne, at reformen vil få de studerende hurtigere igennem studierne og ud på arbejdsmarkedet, er det ude af trit med virkeligheden.

I beregningerne er der fx ikke taget højde for, at reformens ECTS-krav vil påvirke frafaldet. Heller ikke at reformen vil påvirke omfanget af studierelevant arbejde. Men frafald koster. Det ved vi.

Og vi ved også, at de studerende ved siden af studiet har en erhvervsindkomst på 7,8 mia. kr., hvilket giver staten en skatteindtægt på 3,7 mia. kr.

Skulle reformen få de studerende begynde at arbejde mindre, fx ved at nedsætte deres arbejdstid fra 20 timer om ugen til kun 15. Ja så taber staten 925 mio.kr. i skatteindtægter. Eller præcis det samme, som man mener, man vinder ved fremdriftsreformen. Det er altså ikke ligegyldige detaljer man har valgt at se bort fra i Finansministeriet.

Nogle studerende vil måske ligefrem kvitte det studierelevante arbejde. Det kan desværre betyde en længere ledighedsperiode som dimittend, da studierelevant arbejde ofte er adgangsbilletten til den jobsamtale, der giver den nyuddannede det første akademiske job.

Og ja, orlov til studerende til iværksætteri vil rigtig nok påvirke den gennemsnitlige studietid, og det vil i fremdriftsreformens logik koste samfundet i tabte skatteindtægter. Men tager vi bare det lidt længere lys på, ved vi jo godt, at tilgangen af højtuddannede iværksættere er helt afgørende for samfundets fortsatte vækst og velstand.

Det er dybt kritisabelt når mangelfulde antagelser - der er direkte misvisende i forhold til virkeligheden - har en så styrende effekt, at det påvirker universiteternes økonomi, studieadministration og ikke mindst uddannelsernes kvalitet og relevans.

Mit budskab er derfor, at beregningsforudsætningerne bag reformens reduktionskrav til de gennemsnitlige studietider, er helt afgørende for, hvordan de forskellige justeringsforslag prissættes. Og derfor anbefaler Akademikerne da også, at reformens beregningsgrundlag inddrages i forhandlingerne om justering af fremdriftsreformen.

Med disse velkomstord, vil jeg gerne give mikrofonen videre til Jakob Brandt, der er vicedirektør i Akademikerne og som har påtaget sig ordstyrerrollen her i dag.

Endnu engang velkommen!